

Examenul național de bacalaureat 2024
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Kosztolányi Dezső: Vörös hervadás

*Erdő,
dércsípte lombod ájultan vonaglik.
Meghalsz,
reád lehelt a vörös hervadás.
De mért e vidám pompa? Mért
öltözködöl halál előtt a fényes
bíbornokoknak*, részeg szeretőknek,
ifjú dühnek, kigyulladt lázadásnak
harsány színébe?
Oly ünnep-e zsibbadni, elfeledni
lármás kirándulókat és rigókat,
vizek zaját,
az élet édes-olcsó csengetyűit?
Oly jó nem élni?
Örülsz?*

(Forrás: Kosztolányi Dezső összes versei. Unikornis Kiadó, 1994. II. 25.)

*bíbornok: bíboros; bíbor színű ruhát viselő, pápaválasztó joggal rendelkező főpap

a.	Milyen viszony figyelhető meg a cím és a szöveg között?	5 pont
b.	Mi jellemző a költemény beszédhelyzetére?	5 pont
c.	Hogyan értelmezhetőek a verszáró költői kérdések a teljes vers kontextusában?
„Oly jó nem élni? / Örülsz?”	5 pont
d.	Az elégia mely műfaji sajátosságait ismeri fel a műben?
Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás	5 pont
10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét.
A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

*Ki ne álmodozott volna arról, hogy egyszer beléphet az egyik legnagyobb kortárs író személyes könyvtárába? Abba a hatalmas, szinte végtelennek tűnő háttérbirodalomba, amiből a szövegei táplálkoztak, szemezgethet a könyvek között, személyes dedikálásokat olvashat, otffejtett alkalmi könyvjelzőkre bukkanhat. A január 21-én átadott Esterházy Péter és Gitta könyvtárral mindez már valósággá is vált. [...] Vajon milyen érzés az, amikor nem azt olvassuk, amit egy író írt, hanem azt láthatjuk teljes valójában, amit ő is olvasott? A Szentkirályi utcában, az Evangélikus Országos Gyűjtemény különgyűjteményeként megnyílt könyvtárban mintegy 12000 könyv sorakozik, amelyek Esterházy Péterék lakásából vándoroltak ide 400 dobozban. A gyűjtemény gerincét a magyar szépirodalom adja, polcnyi Pilinszky és első kiadásos Háy János, vaskos klasszikusok Balassától Arany Jánosig, és persze a világirodalom, hatalmas Goethe és német túlsúllyal. De művészeti albumok, ritka történelmi és filozófiai művek, és persze Esterházy Péter idegen nyelven kiadott művei is helyet kaptak itt. Szóval, ha valakivel hirtelenjében angolul akarnánk olvastatni a *Harmonia Cælestis*, itt megtehetjük.*

A részletes katalógus készítés közben a személyes dedikációkat – amiből akad jópár – szintén lajstromba vették, Szabó Magdától Faludyn át Téreyig, a legemlékezetesebbeket ki is állították a könyvespolcokon.

Státuszát tekintve az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár (EPGK) védett különgyűjtemény, nem kölcsönkönyvtár, így csak helyben olvasásra van lehetőség az Evangélikus Országos Könyvtár hivatalos nyitvatartási idejében, a gyűjteményi olvasóteremben. Látogatásra péntekenként 9–12 óra között van mód. Előre egyeztetett időpontban csoportokat is fogadnak. Cél, hogy a könyvtár a középiskolák számára nyitva álljon, és sok kamasz esteleg itt találkozzon elsőként a kortárs magyar irodalommal.

*A könyvtárat az egyház felkérésére Balás Gyula és Balás Gergő építészek tervezték. A több ezernyi kötet mellett a polcokon Esterházy pár személyes tárgyát, mint az aktatáskáját és *Prima Primissima Díját* is láthatjuk, valamint a bejárat előtt fiataalkori indexe és egyéb iratai kíséretében fia, Marcell videós installációját láthatjuk, amelyek még a könyveket eredeti „élőhelyükön”, az író dolgozószobájában mutatják.*

A megnyitón Kemény István fogalmazta meg zseniálisan, hogy mennyire hasonló a táj és a könyvtár. Távolról minden hegylánc és minden könyvespolc hasonlóan néz ki, de ahogy közelebb megyünk, kibomlik a félreismerhetetlen egyediségük.

Esterházy Péter és Gitta könyvei között állva mi is úgy éreztük, valami nagyon személyesbe nyerhettünk bepillantást, és azzal, hogy a fizikai valójukban pont ugyanazokat a könyveket olvashatjuk, amiket az író is forgatott, még mindig egészen közelinek, jelenvalónak érezzük őt.

(enbudapestem.hu/Mit olvasott Esterházy Péter? – könyvtár nyílt az író és felesége gyűjteményéből)

1. Ki kicsoda a szövegben említett személyek közül? Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!
5 pont

• Esterházy Péter és Gitta	• dedikált könyvét állították ki a könyvespolcokon
• Kemény István	• a különgyűjtemény eredeti tulajdonosai
• Balás Gyula és Balás Gergő	• a könyvtár megnyitó ünnepségének szónoka
• Szabó Magda	• a könyvtárat tervező építészek
• Marcell	• Esterházy fia, akinek videós installációja része a kiállításnak.

2. Értelmezze a szöveg alapján a következő kifejezéseket: *végtelennek tűnő háttérbirodalom, a gyűjtemény gerince, vaskos klasszikusok, lajstromba vették, jelenvalónak érezzük őt!* **5 pont**

3. Melyik stílusréteg sajátosságait ismeri fel a szövegben? Indokolja válaszát! **5 pont**

4. A szöveg információiból kiindulva írja meg 10–15 mondatban a könyvtárban tett látogatásáról szóló élménybeszámolóját! **10 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Beavatási rítusok, fejlődéstörténetek az epikában** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (pl. Kosztolányi Dezső: *A kulcs*, Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*, Jókai Mór: *Az arany ember* vagy más olvasott mű) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a. a választott alkotás műfaji, stílustörténeti sajátosságai 5 pont
- b. a térszerkezet és a beavatástörténet/fejlődéstörténet kapcsolata 5 pont
- c. a beavatott hős/szereplő jellemfejlődése 5 pont
- d. a metaforikus/szimbolikus motívumok szerepe a beavatásban/fejlődéstörténetben 5 pont

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.